ISSN: 3060-4923 Impact Factor –7,212

O‘ZBEKISTONDA HARBIY PEDAGOGLARNI TAYYORLASH TIZIMI VA XORIJIY TAJRIBA

Sobirov Yodgorbek Muminjon o'g'li
Surxandaryo viloyati, Chegara qo‘shinlari o‘quv markazi, o’qituvchi
Tel:+99899-105-90-17

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimiz ta’lim tizimida harbiy pedagog kadrlarni tayyorlash bo‘yicha olib borilayotgan islohotlar va belgilab o‘tilgan ustuvor vazifalar hamda rivojlangan xorijiy mamlakatlarda harbiy ta’lim tizimidagi muhim xususiyatlari va oliy harbiy o‘quv yurtlari o‘qituvchilariga quyiladigan asosiy talablar bayon etilgan.
Kalit so‘lar: harbiy ta’lim, harbiy pedagog kadrlar, oliy harbiy ta’lim muassasalari, pedagogik faoliyat.

Аннотация. В данной статье описаны реформы, проводимые в системе образования нашей страны по подготовке военных педагогов и обозначены приоритетные задачи, а также важные особенности системы военного образования в развитых зарубежных странах и основные требования к преподавателям высших военных учебных заведений.
Ключевые слова: военная подготовка, военно-педагогический состав, военно-учебные заведения, педагогическая деятельность.

Annotation. This article describes the reforms being carried out in the education system of our country for the training of military teachers and identifies priority tasks, as well as important features of the military education system in developed foreign countries and the basic requirements for teachers of higher military educational institutions.
Keywords: military training, military teaching staff, military educational institutions, pedagogical activity.

Mamlakatda amalga oshirilayotgan demokratik yangilanishlar hamda mintaqadagi harbiy - siyosiy vaziyatni hisobga olgan holda kadrlar tayyorlash tizimini keng ko‘lamda isloh qilishning poydevori bo‘ldi. Shunga muvofiq, harbiy ta’lim tizimida ham keng qamrovli islohotlarni amalga oshirishga asos bo‘ldi. Jumladan: Mudofaa vazirligida ko‘p bosqichli harbiy ta’limning isloh qilish konsepsiyalari ishlab chiqildi. O‘tgan yillar mobaynida harbiy sohada juda katta yutuqlar qo‘lga kiritildi. Harbiy ta’limda innovatsion yondashuv, informatsion texnologiyalar, simulyatsiya vositalari keng qo‘llanila boshlandi.

So‘nggi yillar davomida qo‘shimcha ravishda yangi, zamonaviy ta’lim muassasalari tashkil etildi, kursantlarni o‘qitish tizimi ko‘p tarmoqli tizimga aylantirildi.

Shuningdek, kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash fakultetlari ham mavjud bo‘lib, bu fakultetlar O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmat qilayotgan ofitser va serjantlarni o‘z mutaxassislari bo‘yicha qayta tayyorlashdan iborat. Bugungi kunda mamlakatimizda ofitser va

serjant kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash, malakasini oshirishning samarali tizimi yaratilgan bo‘lib, bular IIV Akademiyasi, IIV Malaka oshirish instituti, Mudofaa vazirligining serjantlar korpusi, oliy harbiy ta’lim muassasalari, oliy harbiy ta’lim muassasalari qoshidagi malaka oshirish fakultetlari, O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Akademiyasi va akademiya qoshidagi ofitserlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish oliy kurslaridir.

Davlat ta’lim standartlari asosida harbiy ta’limni takomillashtirish va modernizatsiyasi qilishda asosiy e’tibor harbiy ta’lim jarayonini to‘g‘ri tashkil yetish va boshqarish tizimini mazmunan yangi bosqichga olib chiqishni taqozo yetmoqda. Chunki, bugungi kunda harbiy ta’lim tizimida yaratilayotgan sharoitlar, zamonaviy o‘zgarishlar barcha imkoniyatlardan foydalana oladigan, o‘ziga va harbiy faoliyatiga nisbatan talabchan, o‘z kasbining ustasi bo‘lgan, harbiy sohaning sirlarini har tomonlama chuqur o‘zlashtirgan, o‘zini o‘zi rivojlantiruvchi hamda o‘z qobiliyati va imkoniyatlarini to‘la ishga sola biladigan mahoratli harbiy-pedagog kadrlarga bo‘lgan ehtiyojni kuchaytirmoqda.

Harbiy ta’lim - Qurolli Kuchlarning turli bo‘g‘inlari, harbiy qismlar va maxsus kuchlar uchun kadrlar tayyorlash tizimi hisoblanib, ushbu termin ofitser va boshqa harbiy xizmatchilarning amaliy faoliyatida zarur bo‘lgan fundamental va maxsus harbiy fanlar bo‘yicha tizimlashtirilgan bilimlar va ko‘nikmalar yig‘indisini anglatadi[5].

Respublikamizda ta’lim tizimi doimo davlatimiz rahbari e’tiborida bo‘lmoqda. O‘tgan davr mobaynida sog‘lom va har tomonlama rivojlangan avlodning shakllanishini ta’minlashga qaratilgan samarali maktabgacha ta’lim tizimini tashkil qilish, bu sohada chuqur islohotlar o‘tkazish bo‘yicha kompleks tashkiliy-huquqiy chora tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bu Davlatimiz rahbarining qabul qilgan qaror va farmonlarida, me’yoriy hujjatlarda o‘z aksini topyapti.

Zamonaviy taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu – ilm-fan, ta’lim va tarbiyadir [4]. Davlatimiz rahbarining ushbu so‘zlari o‘zbek milliy ta’lim tizimini bugungi davr da’vati zamirida tubdan modernizatsiya qilishning bosh mayog‘i, qat’iy shiori, desak aslo mubolag‘a bo‘lmaydi.

Zero, mustaqillik yillarida mamlakatimizda shakllangan ta’lim tizimini ilg‘or xorijiy tajriba, xalqaro standartlar, shuningdek asrlar davomida sayqal topib kelgan milliy tarixiy tajribamiz, an’analarimiz hamda qadriyatlarimiz asosida isloh qilish bugunning o‘tkir talabiga aylandi.

Tabiiyki, hozirgi zamonda yosh avlodga ta’lim va tarbiya berishning zamonaviy mezonlari hamda andozasi o‘zgardi. Ular bilimni, axborotni, hayot tarziga ta’sir etuvchi boshqa ma’lumotlarni nafaqat oilada, maktabda, oliy ta’lim dargohida, balki dunyoviy miqyosdagi vertual axborot makonidan, Internet va ijtimoiy tarmoqlardan, matbuot, radio, televideniye hamda o‘zga manbalardan olish imkoniyatiga egalar. Ta’lim va tarbiyani tashkil etishda ushbu real voqelikni inobatga olmaslik aslo mumkin emas.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda 2020 yil 23 sentyabrdagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining O‘RQ-637-son qarori bilan tasdiqlangan “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonunining qabul qilindi[2].

Shuningdek 2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Inson qadrini ulug‘lash va faol mahalla yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturining 35 bandida quyidagilar belgilab o‘tilgan:

- barcha darajadagi rahbar kadrlar va xodimlarning “hayot davomida ta’lim olish” (Life Long Learning) tamoyili asosida butun faoliyati davomida o‘zlariga zarur bo‘lgan ko‘nikmalarini rivojlantirib borishga qaratilgan malaka oshirish tizimining yagona qoidalarini belgilash tizimi joriy etildi;

- davlat fuqarolik xizmatchisining uzluksiz malakasini oshirish va kasbiy rivojlanishi — davlat fuqarolik xizmatini o‘tashning muhim sharti etib belgilash[3].

2023 yil 11 sentyabrdagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston — 2030» Strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-son farmonning 1-ilovasida ta’lim tizimini isloh qilish bo‘yicha ustuvor vazifalar belgilab o‘tilgan:

pedagog kadrlar maqomini oshirish, ularning bilimi va malakasini xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish;

oliy ta’lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish;

oliy ta’lim muassasalari tashkiliy-boshqaruv faoliyatini takomillashtirish, ularning moddiy-texnik ta’minotini mustahkamlash;

yosh tadqiqotchilarning ulushini oshirish, ularning ilmiy izlanishlarini qo‘llab-quvvatlash va shu kabi bir qator vazifalar bulgilab olingan[1].

Harbiy kadrlarni tayyorlashda harbiy jamoalarni tayyorlashga kompleks yondashuvni amalga oshirish, pedagogik jarayonning har bir funksiyasining qoidalari va shartlariga rioya qilinsa kadrlarni tayyorlash jarayonini tashkil etish va o‘tkazish davlatning harbiy siyosati talablariga muvofiq, qo‘mondonlik buyruqlari va ko‘rsatmalari bilan amalga oshiriladi. Ta’lim tizimini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar hamda rivojlangan mamlakatlar tajribasini o‘rganish samarali usullardan biri hisoblanadi. Biz xam ushbu maqolada ba’zi bir rivojlangan mamlakatlarning harbiy pedagog kadrlar tayyorlash tizimiga nazar soldik.

Rossiya Federatsiyasida harbiy pedagog kadrlar tayyorlash tizimiga bog‘liq Ad’yuntura mavjud Ad’yuntura so‘zi aspirantura va magistratura so‘zlari bilan chambarchas bog'liq bo'lsa-da, aspirantura yoki magistraturaga qaraganda kamroq tarqalgan. Dastlab ad’yunktlar ilm-fan, cherkov va davlat xizmati sohalarida rahbarlarga yordam berishgan. Hozirda ad’yunkturada tahsil olayotgan talabalar shunday nomlanadi. Bu atama faqat oliy ta’lim tizimida, huquqni muhofaza qilish organlarining universitetlarida va Rossiya Federatsiyasi Mudofaa vazirligida qo'llaniladi.

Ad’yuntura nima? Ba’zilar xizmat va ish bilan qiziqsa, boshqalari o'qituvchi va tadqiqotchi bo'lishni xohlaydi. Ilm-fan bilan shug'ullanishni davom ettirish uchun talabalar universitetda o'qishni davom ettiradilar, dissertatsiya yozadilar va himoya qiladilar, "PhD" darajasini oladilar, shundan so'ng ular dars berishni boshlaydilar. Agar fuqarolik universitetlarda talaba aspiranturani tamomlasa, mahkamaviy universitetlarda – Ad’yunturani tamomlashi kerak. Ta’limning ushbu shakli Rossiyaning barcha ta'lim muassasalariga xosdir. Talabalarga bunday ta’lim berishdan maqsad bo‘lajak o‘qituvchilar va magistrant tadqiqotchilarni tayyorlashdir.

Ad’yunturaga qabul qilish uchun xodim bildirgi yozishi kerak. Bildirgi ta'lim muassasasi rahbariga yuboriladi. Rasmiy hujjatda abituriyentning kirish imtihonlariga kirish to‘g‘risidagi so‘rovi, mavjud ta’lim to‘g‘risidagi ma’lumotlar, dissertatsiya ishining dastlabki mavzusi, yozilgan va chop etilgan ilmiy ishlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar aks etgan bo‘ladi.Kirish imtihonlari qanday bo'lishi

kafedra universitetiga va tanlangan ta'lim yo'nalishiga bog‘liq. Misol uchun, agar ta'lim muassasasi Mudofaa vazirligiga tegishli bo'lsa, abituriyent falsafa, jismoniy tarbiya, chet tili va ixtisoslashtirilgan fanlarni o‘z ichiga oladi. Kerakli miqdordagi ball to'plaganlar ad’yuntlar qatoriga kiritiladi.

Ad’yunturada ta'lim shakli qanday?

Ta’limning 2 shakli mavjud:

1. kunduzgi (kurs 3 yil davom etadi);
2. sirtqi (dastur 4 yilga mo'ljallangan).

Talabalar keyinchalik dissertatsiya yozish va ilmiy daraja olish uchun yordamchi dasturga kirishadi. Butun o'quv jarayoni va tadqiqot ilmiy ishlarga bag'ishlangan. Yordamchi o'z ishida qaysi mavzuni yoritishni o'zi hal qiladi. U o'z tanlovini tegishli bo'lim bilan muvofiqlashtirishi kerak. Har bir talabaning ilmiy rahbari bor (bu faqat tajribali o'qituvchi bo'lishi mumkin, odatda professor unvoniga ega). U ilmiy ish yozish jarayonini nazorat qiladi.

Agar ad’yunkt himoyada muvaffaqiyatli hisobot bersa, u nomzodlik darajasini oladi. Har kim o'z taqdirini o'zi tanlaydi. Ad’yuntura bitiruvchisi mahkamaviy organlarda xizmatga qaytish yoki ilmiy izlanishlar bilan shug'ullanish va o'qituvchi bo'lish huquqiga ega.

Ad’yunturalar tashkil etilgan muassasalar.Ad’yunktura - bu juda keng tarqalgan ta'lim. Ta'limning ushbu shakli Rossiyadagi aksariyat mahkamaviy va harbiy universitetlarda mavjud.

Mudofaa vazirligining harbiy Ad’yunkturasi

Rossiya Federatsiyasi Mudofaa vazirligining universitetlari boshqa mahkamaviy ta'lim muassasalaridan unchalik farq qilmaydi: ad'yunktlar ham bu erda o'qiydilar.

Poytaxtda Mudofaa vazirligining Harbiy universiteti joylashgan. Voronej havo kuchlari akademiyasi uchuvchilarni tayyorlash uchun mo'ljallangan. Ammo dengiz floti zobitlari shimoliy poytaxtda - Finlyandiya ko'rfaziga yaqinroqda o'qitiladi. Bu yerda dengiz akademiyasi joylashgan. Ta'lim muassasalari ro'yxati shu bilan tugamaydi. Ushbu akademiyalarda talabalar harbiy mutaxassisliklarni puxta egallaydilar. Ular orasida quyidagi sohalar alohida talabga ega: dengiz floti, aviatsiya, artilleriya.

FSB akademiyasida Ad’yunktura

FSBning o'z ta'lim muassasasi - Rossiya FSB akademiyasi mavjud. Bu xorijiy razvedka, xavfsizlik va xavfsizlik xizmatlarining bo'lajak xodimlari tahsil oladigan ixtisoslashgan tashkilotdir. Kursantlar ilmiy faoliyat bilan faol shug'ullanadilar. Ilmiy-tadqiqot faoliyatida o'zini namoyon qilgan, ayniqsa muvaffaqiyatli talabalar ad’yunkturaga imtiyozli kirish huquqiga ega.

Ta’limning ko‘plab yo‘nalishlari mavjud. Ro‘yxatga informatika, matematika, hatto kriptografiya ham kiradi. Biroq, asosiy mutaxassislik yuridik hisoblanadi. Bo'lajak tergovchilar va tezkor xodimlar universitetni tamomlaydilar.

Ichki ishlar vazirligining ad’yunkturasi

Ichki ishlar vazirligi Ad’yunkturasi

Mahkamaviy va harbiy universitetlar (shu jumladan, Rossiya Federatsiyasi Ichki ishlar vazirligi tizimidagi ta'lim muassasalari) nafaqat talabalarni (kelajakdagi politsiya xodimlari), balki o'qituvchilarni ham tayyorlaydi. Olimlarni tayyorlash dasturlari mavjud. Rossiya Federatsiyasida mahkamaviy universitetlar orasida markaziy o'rinni Rossiya Ichki ishlar vazirligining Butun Rossiya ilmiy-tadqiqot instituti egallaydi. Bu PhD darajasini olish uchun eng nufuzli joy. Ixtisoslashgan

kadrlar tayyorlash uchun boshqa muassasalar ham mavjud. Masalan, poytaxtda bu Ichki ishlar vazirligi universiteti[7].

U yerda jinoyat-protsessual, ma'muriy va jinoyat huquqi bo'yicha mutaxassislar, bo'lajak kriminologlar, sud-tibbiyot ekspertlari, operativ xodimlarni tayyorlaydi.

Rivojlangan xorijiy mamlakatlarda harbiy ta'lim tizimidagi muhim xususiyatlaridan biri bu tashkiliy xususiyatdir. Ushbu jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

-tanlovga yagona yondashuvlar;

-o'qituvchilarni tayyorlash, malakasini oshirish tizimi;

-professor-o'qituvchilarni kasbiy faoliyat qarab yagona talablari;

-mamlakatdagi oliy harbiy ta'lim muassasalari o'quv dasturlari fuqarolik o'quv muassasalari bilan birgalikda amalga oshirilishi.

Pedagogik faoliyatning muhim xususiyati shundan iboratki xorijiy oliy o'quv yurtlari o'qituvchilari yuqori ijtimoiy maqomga (davlatning katta xizmatchisi maqomi), ishonchli ijtimoiy himoya, kafolatlangan yuqori maoshli doimiy ishga egaligidir.

G'arb harbiy ekspertlariga ko'ra: qurolli kuchlarning harbiy qismlari, maxsus qo'shinlar va ta'lim muassasalarining o'quv dasturlari mazmuni va muddatlari jihatidan farq qiladi, shundan kelib chiqib dolzarb masalalarini samarali xal qilish maqsadida NATO harbiy blokiga a'zo davlatlari uchun umumiy, ilmiy asoslangan, eng yaxshi ta'lim resurslaridan foydalangan holda ta'lim oluvchilar va o'qituvchilarga yagona til tayyorgarligi o'qitish tizimini tashkil etish kerakligini ta'kidlashadi.

NATO bloki a'zo davlatlarning asosiy harbiy o'quv yurtlari quyidagilar: universitetlar (misol, AQShda – Milliy mudofaa universiteti), kolledjlar (misol, AQShda – Armiya kolledji), maktablar (misol, Italiyada – Harbiy havo kuchlari maktabi) va institutlar (misol, Buyuk Britaniyada – quruqlikdagi kuchlarning umumiy ta'lim instituti).

Xorijiy oliy harbiy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilarining miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari o'rganish shuni ko'rsatadiki shahodatlangan xodimlar va erkin yollanganlarni soni tengdir bazan erkin yollanganlar soni ko'proqdir, masalan AQShda asosan professor-o'qituvchilar tarkibini erkin yollanganlar tashkil etadi – zaxiradagi sobiq harbiy xizmatchilar. Biroq kafedralar rahbariyati hamda umumharbiy fanlar harbiy xizmatchilardan tayinlanadi.

Xorijiy oliy o'quv yurtlari o'qituvchilariga qo'yilayotgan hozirgi talab ularning keng dunyo qarashga ega bo'lishidir. Shuning uchun AQSh, Germaniya, Fransiya universitetlarida o'quv vaqtining 40% ga yaqini gumanitar fanlarni o'rganishga ajratiladi. Universitetlarning ta'lim dasturlarida tarix, siyosatshunoslik, psixologiya, falsafa, sotsiologiya, huquqshunoslik, iqtisod, adabiyot, jahon madaniyati va san'ati, chet tillari, yetakchilik va boshqaruv nazariyasi fanlarini chuqur o'rganish nazarda tutilgan [6].

Universitetning o'qituvuchi lavozimiga tayinlanuvchi nomzodlar uchun muhim talab bu: tegishli sohada harbiy va pedagogik tajriba hamda majburiy muntazam malaka oshirishdir.

Shunday qilib, xorijiy oliy harbiy o'quv yurtlari o'qituvchilarining professional va shaxsiy fazilatlariga ko'ra quyiladigan asosiy talablar quyidagilardir:

-ilmiy darajali olimlarning mavjudligi;

-keng dunyo qarash;

-insonparvarlik;

-pedagogika va psixologiya bo‘yicha chuqur bilim;
-ta’lim oluvchilarni boshqara olish qobiliyati;
-yuqori darajadagi professional tayyorgarlik, shu jumladan harbiy professional tayyorgarlik fuqarolik o‘qituvchilari uchun;
-boy harbiy tajriba jumladan: mahalliy urushlarda qatnashish va qurolli ziddiyatlar;
-doimiy shaxsiy va kasbiy professional o‘zini-o‘zi takomillashtirish;
-ilmiy ishlarda faol ishtirok etish;
-ta’lim oluvchilar o‘rtasida g‘arb demokratiyasi g‘oyalarini shakllantirishdagi tirishqoqlik.

Shuni ta’kidlash joizki, ta’lim muassasalari o‘qituvchilik lavozimiga talabgorlar: qo‘shinlardan kelgan ofitserlar va fuqarolik ta’lim muassasalari o‘qituvchilari qo‘shimcha tayyorgarlikdan o‘tishlari hamda va oliy harbiy ta’lim muassasasi o‘qituvchisi diplomiga ega bo‘lishi lozim.

Hozirda zamonaviy xorijiy universitetlarda pedagoglarning o‘rni va maqsadi o‘zgartiralyotganini kuzatishimiz mumkin: ya’ni: asosiy manba va bilim tashuvchisi sifatida emas balki, boshqaruvchiga talabalarning faoliyati davomida ta’lim muammolarining turli axborot manbalari bilan ishlashni o‘rgatuvchiga aylantirish yo‘lga qo‘yilmoqda. Buning natijasida pedagog kadrlarni professional tayyorgarligiga ko‘proq e’tibor berilib, ularning ijtimoiy mavqeini oshirilmoqda.

Shunday qilib, rivojlangan xorijiy mamlakatlarda harbiy kadrlar ta’lim tizimi holati ko‘p darajali va ko‘p sikllidir. Pedagog kadrlarni kasbiy va professional tayyorgarligi hamda ilmiy-pedagogik talablar darajadan darajaga oshirib boriladi shuning uchun ularning malakasini oshirish bir necha bosqichlarni o‘z ichiga oladi, masalan, AQShda - 4 bosqich.

Birinchi bosqich (40 soat) - o‘qituvchini o‘zini tayyorlash quyidagilarni o‘z ichiga oladi:
-kattalarni o‘qitishda prinsiplarni o‘rganish;
-shaxsni tarbiyalash falsafasi;
-o‘qitish nazariyasi;
-ijodiy fikrlash xususiyatlar.
Ikkinchi bosqich (6 oy) – o‘quv kurslarini ishlab chiquvchilar uchun;
-o‘quv kurslarining o‘ziga xos xususiyatlari va ularni o‘qitish metodikasi;
-pedagogning professional kompetensiyasi;
-o‘quv jarayonini baxolash metodikasi.

Birinchi va ikkinchi bosqich dasturlarini muvaffaqiyatli tamomlaganlar AQSh quriqlikdagi qo‘shinlar shtab-komandirlik kolledjida ta’lim burish xuqiqini beradi

Uchinchi bosqich (1 yilgacha) – o‘quv dasturlarini o‘zgartirishlarni boshqarish. Bu bosqich darsliklar, qo‘llanmalar va o‘quv materiallari muxarrirlari hamda mualliflari uchun majburiydir.

Tayyorgarlikning to‘rtinchi bosqichi(1 yilgacha) - malaka oshirish. O‘quv kursi – o‘quv muassasalarining bo‘lajak va amaldagi raxbarlari uchun, ushbu o‘quv kursini tashkil etish va boshqarish uchun harbiy va fuqarolik muassasalari hamda mudofaa vazirligining yetakchi mutaxassislari jalb etiladi.

Xorijiy davlat ta’lim muassasalari o‘qituvchilarning sifatli kasbiy tayyorgarlik hamda o‘z-o‘zini tarbiyalash uchun o‘quv yuklamasi kamaytirilib ularga qulay sharoitlar yaratib beriladi. O‘qitishning muvaffaqiyatli pedagogik faoliyati mashg‘ulotlarning optimal soni bilan ma’qullanadi.

Mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar hamda xorijiy harbiy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini tahlil qilish davomida quyidagi xulosalarni keltirib o‘tishimiz mumkin:

- pedagogik faoliyat bilan bog‘liq ishga qabul qilishda oliy harbiy ta’lim muassasasi professor o‘qituvchilaridan iborat komissiya tashkil etish va ular tomonidan ishga qabul qilinayotgan kadrlarni oshkoralik, talabchanlik, prinsipiallikka rioya qilgan holda baholash tizimi asosida qabul qilish;
- o‘qituvchilikka nomzodlarni dastlabki tanlov kursantlik davridanoq boshlash, shuningdek harbiy qismlardan pedagogik faoliyatga moyilligi va qobilyati bor ofitserlar tarkibidan olinishi;
- harbiy ta’lim muassasasi o‘qituvchilik lavozimiga nomzodlar ta’lim muassasasi va kafedra yo‘nalishiga ko‘ra majburiy umumiy pedagogik tayyorgarlikdan, fuqarolik ta’lim muassasalarini bitiruvchilari dastlabki qayta tayyorlashdan o‘tishlari shart;
- professor-o‘qituvchilarni rag‘batlantirish ularning kasbiy tayyorgarligi darajasini oshirish va o‘z-o‘zini takomillashtirish uchun qulay sharoitlar yaratish;
- oliy harbiy ta’lim muassasalarida “harbiy pedagog” mutaxassisligini ochish yoki barcha mutaxassisliklarga “kasbiy pedagogika” hamda “pedagogika psixologiya” fanlarini joriy etish

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-158-son «O‘zbekiston — 2030» Strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. Kirish rejimi: www.lex.uz. Murojaat sanasi - 18.09.2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining 23.09.2020 yildagi O‘RQ-637-son «Ta’lim to‘g‘risida» qonun. Kirish rejimi: www.lex.uz. Murojaat sanasi - 14.09.2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son “2022-026yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. Kirish rejimi: www.lex.uz. Murojaat sanasi - 15.09.2023.
4. Xasanbaev X.X. Mudofaa sohasida harbiy pedagog kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish omillari: avtoref. dis. d-ra filos. ped. nauk (PhD) : 13.00.01 / X.X. Xasanbaev;.–Ch., 2023. – 42 s.
5. Dudolatov, A.A. Pedagogicheskiy analiz podgotovki prepodavateley zarubejnых voyenno-uchebnых zavedeniy / A.A. Dudolatov // Vestnik voyennogo obrazovaniya. – M., 2020. – №3. – S. 64-66.
6. https://www.dissertatus.ru/articles/chto-takoe-adyunktura/